

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen angående rättighet att idka näring samt om ändring av vissa lagar som har samband med den.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen angående rättighet att idka näring ändras så att näring skall få idkas av en fysisk person är bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), en finsk sammanslutning och stiftelse samt en utländsk sammanslutning och stiftelse som här har registrerat en filial som har grundats i överensstämmelse med lagstiftningen i någon stat som hör till EES och som antingen har stadgeenlig hemort, centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhet i någon EES-stat. Dessutom föreslås att handels- och industriministeriet skall ha rätt att bevilja undantag från dessa förutsättningar.

Enligt den gällande lagen angående rätt att idka näring är en sådan utlännings eller utländsk näringsidkares, som avser att grunda filial i landet, rätt att idka näring beroende av särskilt tillstånd. Det föreslås att förfarandet med näringstillstånd slopas. Samtidigt föreslås att skyldigheten att ställa säkerhet för skatt avskaffas och att förbudet för utlänningar att idka gårdfarihandel upphävs.

Samtidigt föreslås ett stadgande om att en näringsidkare, om han eller någon som har rätt att teckna firma inte har hemort i Finland, skall ha en företrädare som har hemort i

Finland. Företrädaren skall ha rätt att på sin huvudmans vägnar ta emot stämningar och andra delgivningar.

Det föreslås att näringsanmälan till magistrat eller till länsman avskaffas och att man övergår till ett anmälningsförfarande enligt handelsregisterlagen. Dessutom föreslås att skyldigheten att anmäla finsk filial avskaffas.

I propositionen föreslås dessutom att handelsregisterlagen, 44 § 2 mom. beskattningsskattelagen och 85 § 2 mom. omsättningsskattelagen ändras. Ändringar av handelsregisterlagen är en följd av revideringen av förfarandet angående näringsanmälan enligt lagen angående rättighet att idka näring. Det föreslås att skyldigheten att göra grundansökan till handelsregistret utvidgas så att den motsvarar den anmälningskyldighet om vilken stadgas i lagen angående rätt att idka näring. Om grundansökan rörande utländsk näringsidkares filial skall stadgas i lag. De föreslagna ändringarna av beskattningsskattelagen och omsättningsskattelagen är tekniska till sin natur och följer av att de behöriga myndigheterna ändras.

Propositionen ansluter sig till EES-avtalet och de föreslagna lagarna avses träda i kraft samtidigt som avtalet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
ALLMÄN MOTIVERING	3	4. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar	9
1. Propositionens samhälleliga betydelse	3	5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	10
1.1. Avsikten med propositionen	3	DETALJERAD MOTIVERING	10
1.2. Propositionens huvudpunkter	4	1. Motivering till lagförslagen	10
2. Nuläget och ärendets beredning	5	1.1. Lag angående rättighet att idka näring ..	10
2.1. Nuläget	5	1.2. Handelsregisterlagen	14
2.1.1. Lagstiftning	5	1.3. Beskattningslagen	17
2.1.1.1. Lagen angående rättighet att idka näring	5	1.4. Omsättnings skattelagen	17
2.1.1.2. Handelsregisterlagen	7	2. Ikraftträdande	17
2.1.1.3. Lagstiftningen om delgivande av stämning	7	3. Lagstiftningsordning	17
2.1.2. Praxis	8	LAGTEXTER	18
2.2. Ärendets beredning	8		
3. Bestämmelser i EES-avtalet om etableringsrätten och om friheten att tillhandahålla tjänster ..	8		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Propositionens samhälleliga betydelse

1.1. Avsikten med propositionen

Avsikten med propositionen är att bringa lagen angående rättighet att idka näring, nedan näringslagen, att motsvara både de krav som ställs av avtalet om det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) och de mål som uppställts för förnyelsen av tillståndsförvaltningen. I EES-avtalet har Finland förbundit sig att bringa sin lagstiftning i överensstämmelse med icke-diskrimineringsprincipen och att iaktta denna princip. Med icke-diskrimineringsprincipen förstår man närmast principen om nationell behandling. Avtalsbestämmelserna som gäller etableringsrätt och frihet att tillhandahålla tjänster förpliktar avtalsparterna att bringa sin lagstiftning i sådan form att den tillåter EES-staternas medborgare att idka näring under motsvarande villkor som gäller motagarstatens egna medborgare.

Begränsningarna i lagstiftningen som är i strid med etableringsrätten gäller, utom rätten att idka näring, d.v.s. näringsrätten, också rätten att äga företag och att administrera dem. Regeringen har avlåtit en proposition med förslag till lagar om ändring av medborgarskaps- och bosättningskraven i lagen om aktiebolag, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om andelslag, lagen om öppna bolag och kommanditbolag, prokuralagen, lagen om stiftelser samt vattenlagen (RP 236/1992 rd). Begränsningarna rörande utläningar i lagstiftningen om sammanslutningar gäller sammanslutningens grundare, dess förvaltning, såsom styrelsemedlem och verkställande direktör samt revisor. I fråga om stadgandena rörande kraven på boningsort bör man vid beredningen ta i beaktande det beslut (C-221/89) som givits av de Europeiska gemenskapernas domstol den 25 juli 1991 i vilket domstolen ansåg det vara i strid med artikel 52 i Rom-fördraget att som förutsättning för registrering av ett fiskefartyg kräva att fartygets ägare, direktörer och andra för verksamheten ansvariga personer bor i den stat där fartyget inregistreras. Även i domstolens tidigare rättspraxis har krav på boende ansetts vara förtäckt diskriminering på grund av medborgarskap.

I lagstiftningen rörande sammanslutningar

stadgade krav på medborgarskap och boningsort har motiverats bland annat med att sammanslutningens borgenärs och avtalsparterers rättigheter kan tryggas om sammanslutningens ansvariga personer och deras egendom är underställda de finska domstolarnas och verkställighetsmyndigheternas lagskipning. Dessutom har man velat garantera att de personer som ansvarar för sammanslutningens verksamhet känner Finlands lagstiftning och att man i Finland alltid kan nå en ansvarig person, till vilken man kan vända sig i ärenden rörande sammanslutningen.

Om man upphäver kravet rörande sammanslutningens lednings medborgarskap och boningsort vore det motiverat att i en situation där ingen som har rätt att teckna sammanslutningens firma har hemort i Finland kräva att sammanslutningen skulle ha en företrädare som har sin hemort i Finland. En fast förbindelse med den stat där näringen idkas skulle vara motiverad bland annat för delgivning av stämningar och andra tillkännagivanden. Stadganden om skyldigheten att ha en företrädare kunde intas skilt i varje lag om sammanslutningar samt i lagen om stiftelser. Om denna skyldighet kan dock naturligtast stadgas i en allmän lag om alla former av näringsverksamhet.

Utom vad som ovan anförts är avsikten med propositionen att bringa näringslagen i överensstämmelse med målen för förnyandet av tillståndsförvaltningen. Statsrådet har i sitt principbeslut rörande förnyande av tillståndsförvaltningen av den 27 juli 1989 förutsatt att tillståndens antal minskas, att behandlingstiden för tillståndsärenden förkortas och att myndigheternas samarbete effektivteras i ärendenas behandling. Även i regeringsprogrammet av den 26 april 1991 förutsätts att onödigt beroende av tillstånd och andra begränsningar rörande idkande av näring avskaffas.

Betydelsen av den näringsanmälan varom stadgas i den nuvarande näringslagen kan ifrågasättas. Näringsanmälan görs till magistrat eller till länsman i den kommun där näringsverksamheten kommer att utövas. Näringsanmälingarna har inte samlats på riksnivå och anmälan har inte heller varit formbunden. I anmälan företes utredning om omständigheter vilka i stor utsträckning framgår redan ur de uppgifter som skall anmälas till handelsregi-

stret. Det är inte ändamålsenligt eller motiverat att framlägga samma uppgifter för två olika registermyndigheter. En sammanslagning av näringsanmälan med handelsregisteranmälan avskaffar dubblering och ökar den information som kan erhållas i samlad form. Därför skulle det vara motiverat att förenkla förfarandet så att näringsidkaren skulle göra bara en anmälan som tjänar flera ändamål.

1.2. Propositionens huvudpunkter

För att uppnå ovannämnda mål föreslås att näringslagen ändras. Det huvudsakliga målet uppnås genom att upphäva de stadganden som gäller skyldighet för sådan utlänning och utländsk näringsidkare som önskar grunda filial i landet att skaffa näringsstillstånd och att ställa säkerhet för skatter.

I propositionen föreslås ett stadgande om att näringsrätten bestäms enligt en fysisk persons boningsort. För att en person skall kunna ha boningsort inom EES-området förutsätts en viss varaktighet i boendet. För utländska sammanslutningar och stiftelser som önskar utöva näring i Finland genom filial skall förutsättas att de har grundats i överensstämmelse med lagstiftningen i någon stat som hör till EES och att de har antingen stadgeenlig hemort, centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhet i någon stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Dessutom skall filialen registreras innan verksamheten inleds. Enligt gällande handelsregisterlag (129/79) skall en utländsk näringsidkare som grundar filial i Finland göra grundanmälan till handelsregistermyndigheten innan verksamheten inleds. Kravet på registrering ändrar sålunda inte nuvarande praxis.

Boningsortskravet som föreslagits som förutsättning för näringsrätt motsvarar också den allmänna europeiska utvecklingen. Medlemsstaterna i de Europeiska gemenskaperna (EG) och i den Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) har den 16 september 1988 slutit en till den internationella privaträtten hörande konvention om erkännande och verkställighet av domar, dvs. den så kallade Lugano-konventionen. Enligt Lugano-konventionen kan en person som har hemort i någon konventionsstat, oberoende av medborgarskap stämmas och dömas av domstol i en annan konventionsstat. Avgöranden av privaträttsliga

krav kan verkställas i den konventionsstat där en person har sin hemort utan skilt granskningsförfarande.

Ur konventionens synpunkt är sålunda hemorten ('domicile') och inte medborgarskapet väsentlig. Med hemort avses här den stat där personen är stadigvarande bosatt. Var och en har en hemort någonstans och ingen kan ha två stadigvarande hemorter. Begreppet innehåller följaktligen också en hänvisning till den nationella lagstiftningen i den stat där personen i fråga är stadigvarande bosatt vad gäller sättet att officiellt godkänna vad som avses med stadigvarande bosatt. Lugano-konventionen trädde internationellt i kraft den 1 januari 1992. För Finlands del har regeringens proposition om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om domstols behörighet och om verkställighet av domen på privaträttsens område och därtill hörande protokoll avlåtits i september 1992.

Det för utlänningar stadgade förbudet att utöva gårdfarihandel föreslås bli upphävt. Den försäljnings- och köpverksamhet som utövas av gårdfarihandlare, handlande med ambulering butik och ambulering handlande faller under tillämpningsområdet för EG-rådets direktiv av den 16 juni 1975 om åtgärder för att främja den faktiska etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster som handelsresande och hemförsäljare, särskilt övergångsåtgärder för dessa former av verksamhet (75/369/EEG). Direktivet förpliktar medlemsstaterna att bringa sin lagstiftning i överensstämmelse med icke-diskrimineringsprincipen. Direktivet om rörlig handel ingår i stadgandena i EES-avtalets bilagor, varför förbudet i alla fall skulle upphävas i fråga om avtalsparternas medborgare. Vidare föreslås att stadgandet om utlännings rätt att utan ansökan och tillstånd köpa lantbruksprodukter och att försälja livsmedel som han på sitt fartyg transporterat till landet skall upphävas.

Det föreslås att i näringslagen stadgas som allmän förutsättning för idkande av näring som är underkastad anmälningsskyldighet att näringsidkaren skall ha en företrädare som har hemort i Finland och som har rätt att på näringsidkarens vägnar ta emot stämningar och andra delgivningar. Förpliktelsen att ha en företrädare skulle dock inte gälla sådan enskild näringsidkare som har hemort i Finland, eller sammanslutning och stiftelse som har en annan företrädare med hemort i Finland, som är

berättigad att ta emot stämningar och andra delgivningar och som är antecknad i det register som förs över sammanslutningar eller stiftelser. I praktiken har dock åtminstone någon sådan person hemort i Finland, som har rätt att passivt företräda näringsidkaren och som är antecknad i handels-, förenings- eller stiftelseregistret, i vilket fall stadgandet som förpliktar att ställa en särskild företrädare inte skulle tillämpas. Om t.ex. ett aktiebolags prokurist, verkställande direktör, styrelsemedlem eller en som har rätt att teckna firma inte har hemort i Finland föreslås det att näringsidkaren skall vara förpliktad att ställa en företrädare och meddela denna för anteckning i handelsregistret. Med hemort skall avses hemort enligt stadgandet i lagen om befolkningsböcker (141/69).

Förfarandet rörande näringsanmälan föreslås förnyas. Förslagets verkställande förutsätter att anmälningsförpliktelsen enligt handelsregisterlagen för fysiska personer samt ideella föreningar och stiftelser som idkar näring utvidgas så att den motsvarar den i näringslagen stadgade anmälningsplikten. Förändringen skulle i någon mån öka antalet av dem som är förpliktade att göra grundanmälan samt de handlingar som skall fogas till grundanmälan och de uppgifter som skall lämnas i den.

Ur näringsidkarens synpunkt skulle situationen klarna eftersom till exempel anmälningarna i samband med företagens grundande och inledandet av näringsverksamheten skulle göras till en myndighet. Det är inte ändamålsenligt eller motiverat att framlägga samma uppgifter två gånger för två olika registermyndigheter.

I propositionen föreslås att man avskaffar förpliktelsen att anmäla finska filialer och att ställa en ansvarig föreståndare. Enligt 9 § gällande näringslag skall näringsanmälan göras om grundandet av avdelning eller filial. Förpliktelsen gäller både filial som grundas på annan ort och filial som utländsk näringsidkare grundar i Finland. Anmälan av filial som grundas på annan ort kan inte anses ha självständig betydelse. Filialen använder huvudkontorets firma i sin verksamhet, varför den kan individualiseras i förhållande till huvudkontoret.

Näringslagens 1 § föreslås ändras så att registrering av filial skulle stadgas som förutsättning för att en utländsk näringsidkare skall kunna idka näring. Grundanmälan enligt handelsregisterlagen skulle alltid göras om ifråga-

varande filial och i samband därmed skulle man undersöka om förutsättningarna varom stadgas i 6 § näringslagen för näring som kräver anmälan är uppfyllda. Då skulle det inte vara behov av att särskilt stadga om förpliktelse att ställa ansvarig filialföreståndare för utländsk näringsidkares filial, eftersom ett minimikrav skulle vara stadgandet i 6 § 3 mom. den föreslagna lagen som förpliktar att uppställa en företrädare. Omfattningen i övrigt av de fullmakter som filialföreträdaren ges skulle bero av näringsidkarens egen prövning.

2. Nuläget och ärendets beredning

2.1. Nuläget

2.1.1. Lagstiftning

2.1.1.1. Lagen angående rättighet att idka näring

Gällande lag angående rättighet att idka näring är från år 1919. I fråga om stadgandena om näringsfrihet och rätt för utlänning att idka näring motsvarar lagen en näringsförordning som gavs år 1879 och som definitivt upphävdes genom lagen den 28 november 1952 om upphävande av förordningen den 31 mars 1879 om näringarna och om upplösning av de obligatoriska näringsföreningarna (411/52). Regleringen av utlännings näringsrätt i näringslagen grundar sig sålunda på bakgrundsantaganden från 1800-talet.

I näringslagen uttrycks näringsfrihetsprincipen. Enligt lagen har finsk medborgare och lagligen bildad sammanslutning som enligt sina stadgar är berättigad att idka näring rätt att i Finland idka allehanda rörelse eller näring som är förenlig med god sed. Näringsfriheten gäller då inte annat följer av stadgandena om de näringar som nämns i 3 § 1—27 punkten i näringslagen.

Näringarna indelas i så kallade fria och reglementerade näringar. Fria näringar är näring för egen försörjning samt näringar som är beroende av anmälan. Enligt lagens 5 § är rätten till självförsörjning oberoende av tillstånd och anmälan. För att verksamheten skall falla inom ramen för rätten till självförsörjning förutsätts att vid näringsidkandet inte används andra biträden än make eller maka eller omvända efterkommande i rätt nedstigande led och

att verksamheten bedrivs utan affärslokal, kontor eller särskilt försäljningsställe. Denna rätt till självförsörjning har också den som inte råder över sig själv och sin egendom. Eftersom näringslagen stadgar om anmälningsskyldighet och anskaffande av näringstillstånd endast då vissa förutsättningar är uppfyllda kan man dra slutsatsen att i alla övriga fall har var och en som faller inom näringsrättens tillämpningsområde rätt att idka näring som är laglig och förenlig med god sed utan att skaffa tillstånd och utan att göra näringsanmälan samt oberoende av om han eller hon råder över sig själv och sin egendom.

Fri näring är underkastad anmälningsskyldighet om någondera eller ingendera av förutsättningarna för rätten till självförsörjning inte är uppfylld. Idkare av anmälningsskyldig näring skall enligt 6 § lagen råda över sig och sin egendom. Å andra sidan är det enligt 6 § 2 mom. möjligt för en omyndig att utöva verksamhet med sin förmyndares samtycke.

Stadganden om reglementerade näringar ingår i 3 § näringslagen. De stadganden som gäller i lagrummet nämnda näringar innehåller bestämmelser i fråga om både näringsidkaren och den verksamhet som utövas. Inom flera reglementerade branscher krävs näringstillstånd. Inom vissa branscher har utlännings rätt att idka näring begränsats eller näringsidkande har helt förbjudits.

En utlännings som idkar näring i Finland eller en utländsk näringsidkare som utövar verksamhet genom filial behöver alltid näringstillstånd enligt 2 § näringslagen. En förutsättning för beviljande av näringstillstånd är att utlänningsen med lagligt tillstånd uppehåller sig i landet, att han eller hon är myndig och ställer full garanti eller annan säkerhet för skatter och andra offentliga utgifter till stat och kommun under tre år. Ställande av garanti är en förutsättning också för att en utländsk näringsidkare skall kunna grunda filial i landet. Enligt 2 § 3 mom. näringslagen är länsstyrelsens tillståndsprövning fri ändamålsenlighetsprövning. Tillståndet gäller länsvis.

Beviljas näringstillstånd skall, enligt 2 § 4 mom. näringslagen göras sådan näringsanmälan varom stadgas i 7 § sagda lag. I anmälan skall utredning lämnas om den person som i näringsidkarens frånvaro från landet skall förrestå rörelsen. Den för rörelsen ansvariga skall vara både behörig och skyldig att inför finsk

domstol svara i rättssaker som kan uppstå på grund av affärsrörelsen.

Enligt 1 och 2 §§ lagen om rätt för utlänningsar och vissa sammanslutningar att inträda såsom bolagsman i handelsbolag och kommanditbolag får en utlännings eller utländsk sammanslutning inte utan statsrådets tillstånd ingå avtal om grundande av öppet bolag eller kommanditbolag. Detsamma gäller sådana finska sammanslutningar som avses i 2 § lagen om utlänningsars samt vissa sammanslutningsars rätt att äga och besitta fast egendom och aktier. Tillstånd kan beviljas endast utlännings som har erhållit rätt att idka näring i Finland.

Av stadgandena om de näringar som uppräknats i 3 § näringslagen framgår när idkande av ifrågasvarande näring är beroende av tillstånd. Av en utlännings krävs det sålunda två skilda tillstånd för idkande av näring som är beroende av tillstånd, om idkandet av ifrågasvarande verksamhet är möjligt för utlännings eller utländsk näringsidkarens filial. Till exempel förbudet enligt 2 § 1 mom. näringslagen är absolut; en utlännings kan inte beviljas tillstånd att idka gårdafarihandel.

Också innan den nuvarande näringslagen stiftades hade utlännings rätt att utan skild ansökan och tillstånd överallt i landet köpa lantbruksprodukter och att i städernas hamnar från sitt fartyg sälja till landet införda livsmedel. Sistnämnda verksamhet får utlännings enligt 2 § 5 mom. näringslagen utöva sedan han till stadskommunen erlagt av den fastställd näringsavgift samt med iakttagande av föreskrifterna i tullagstiftningen och hamnordningen. Utgångspunkten i tullskattelagen (575/78) och -förordningen (576/78) är att varuimport är belagd med skatt, om inte undantag har stadgats.

Om näringsanmälan skall göras om inledande av näringsverksamhet, skall anmälan enligt 7 § näringslagen göras till magistraten i stad och på landet till länsman i den kommun där näringen skall idkas. Enligt 9 § näringslagen skall näringsanmälan göras också om finsk näringsidkare grundar filial på annan ort. Motsvarande anmälningsskyldighet gäller också avslutande av näringsverksamhet. Magistraten och länsman för förteckning över gjorda näringsanmälningar. Årligen skickas ett utdrag ur nämnda förteckning till skattemyndigheterna. Enligt 27 § näringslagen straffas idkande av näring om inte stadgad anmälan dessförinnan har gjorts.

2.1.1.2. Handelsregisterlagen

I handelsregisterlagen 3 § stadgas om näringsidkare som är skyldiga att göra handelsregisteranmälan. Grundanmälan enligt handelsregisterlagen skall alltid göras bland annat om öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag. Förpliktelsen gäller också ideell förening och stiftelse som idkar näring och som enligt bokföringslagen (655/73) är skyldig att till registermyndighet inlämna avskrift av sitt bokslut. Inlämningsskyldigheten gäller enligt 33 § bokföringslagen ideell förening och stiftelse som idkar affärsrörelse och vars omsättning överstiger 2 000 000 mark eller vars balansomslutning överstiger 1 000 000 mark. I detta fall är en ideell förening och en stiftelse som på behörigt sätt antecknats i förenings- eller i stiftelseregistret anmälningskyldig också till handelsregistret i fråga om idkande av näring. Skyldighet att göra grundanmälan gäller också enskild näringsidkare som har permanent affärslokal och i sin tjänst har minst två anställda. Skyldigheten gäller dock inte utövare av lantbruks- eller fiskerihushållning. Också utländsk näringsidkare som grundar filial i Finland har samma skyldighet. Å andra sidan har alla näringsidkare utom rederibolag rätt att frivilligt göra anmälan enligt 3 § 2 mom. handelsregisterlagen.

I 17 § handelsregisterförordningen (208/79) stadgas om de uppgifter som skall nämnas i utländsk näringsidkares grundanmälan då han grundar filial i Finland. I grundanmälan skall nämnas bland annat filialens firma som skall innehålla den utländska näringsidkarens firma med tillägg som utvisar att det är fråga om en filial. I grundanmälan skall nämnas också näringsidkarens fullständiga namn, medborgarskap och hemort samt verksamhetens art. Enligt 18 § handelsregisterförordningen kan endast en sådan näringsidkare som idkar näring också i sitt hemland göra grundanmälan. Då en sammanslutning eller stiftelse är utländsk näringsidkare skall till anmälan fogas utdrag ur vederbörande register eller annan utredning om sammanslutningens eller stiftelsens existens samt avskrift av sammanslutningens bolagsordning, stadgar eller andra motsvarande handlingar. I grundanmälan nämns dessutom den ansvariga föreståndarens fullständiga namn, medborgarskap och hemort samt samtliga firmatecknares namn.

2.1.1.3. Lagstiftningen om delgivning av stämning.

I fråga om företrädande av en näringsidkare kan man skilja mellan aktivt och passivt sådant. Med det först nämnda avses givande av en viljeförklaring och med det sist nämnda mottagande av dylik. En allmän utgångspunkt är att en stämning bindande kan delges en person som har rätt att passivt företräda en sammanslutning eller stiftelse.

Enligt 16 kap. 2 § 1 mom. lagen om aktiebolag anses stämning ha kommit till bolagets kännedom då den delgivits styrelsemedlem, verkställande direktören eller annan som är berättigad att ensam eller gemensamt med annan teckna firman. Enligt 84 § lagen om andelslag (247/54) anses stämning ha kommit andelslaget tillhanda då någon styrelseledamot eller den som ensam eller gemensamt med annan bemyndigats att teckna firman erhållit del av stämningen. Samma förfarande tillämpas i fråga om annat meddelande som skall delges andelslaget. Enligt 3 kap. 4 § lagen om öppet bolag och kommanditbolag (389/88) anses stämning och annat delgivande ha kommit till bolagets kännedom då det har kommit bolagsman, verkställande direktören eller prokurist tillhanda. De som har rätt att teckna ovannämnda samfunds firma skall anmälas till handelsregistret.

I 36 § 5 mom. föreningslagen (503/89) stadgas att stämning och annat meddelande anses ha kommit föreningen tillhanda då det har delgetts person som ensam eller gemensamt med annan har rätt att teckna föreningens namn. På motsvarande sätt anses enligt 10 § 3 mom. lagen om stiftelser stämning och annat meddelande ha kommit stiftelsen tillhanda då det har getts ordföranden eller sådan person tillkänna som ensam eller gemensamt med annan har rätt att teckna stiftelsens namn. De namnteckningsberättigade framgår i fråga om föreningar ur föreningsregistret och i fråga om stiftelser ur stiftelseregistret.

Rättegångsbalkens 11 kap. 16 § 2 mom. innehåller ett allmänt stadgande om delgivning av stämning. Enligt detta stadgande skall stämning, försåvitt för något fall ej annat är stadgat, delges någon av dem som är behöriga att företräda den som skall stämmas, eller om sådan företrädare inte finns, skall styrkt avskrift av stämningen ges för att anslås på sätt som är stadgat om offentliga kungörelser.

2.1.2. Praxis

Då en utlänning ansöker om näringstillstånd av länsstyrelsen har praxis varit att utlåtande har begärts av arbetsministeriet, polisen och kommunen före tillståndet beviljats. Skattemyndigheternas utlåtande om beloppet av skatter och offentliga pålagor för att bestämma säkerhetens storlek skall ingå som bilaga till ansökan om näringstillstånd.

Enligt 2 § gällande näringslag stadgas som förutsättning för beviljande av näringstillstånd att utlänningen på lagligt sätt uppehåller sig i landet. Högsta förvaltningsdomstolen har i sitt avgörande av den 19 april 1991 (liggare 1332) konstaterat att i näringslagen som förutsättning för beviljande av näringstillstånd inte uppställts stadigvarande vistelse i Finland, varför också en utlänning som uppehåller sig i Finland med visum är berättigad att få näringstillstånd om övriga i lag stadgade förutsättningar är uppfyllda.

Också de nordiska ländernas medborgare måste skaffa näringstillstånd för att få idka näringsverksamhet i Finland. Vid beviljande av tillstånd krävs dock inte av dem bevis över uppehållstillstånd enligt 2 § 6 mom. näringslagen, överenskommelsen mellan Finland, Danmark, Norge och Sverige om upphävande av passkontrollen vid de internordiska gränserna (FördrS 10/58) och 10 § utlänningslagen (378/91).

En förutsättning för beviljande av näringstillstånd är också att utlänning eller utländsk näringsidkare ställer säkerhet för tre års skatter och offentliga avgifter till stat och kommun. Enligt utredning från länsstyrelserna har man aldrig blivit tvungen att indriva skatteskulden ur ifrågavarande säkerhet. Säkerhetens storlek och form varierar länsvis. I flera län krävs en till beloppet obegränsad personlig borgen. Säkerheter till visst belopp är i medeltal 20 000 — 30 000 mark.

I fråga om försäljningsrätten enligt 2 § 5 mom. näringslagen kan man konstatera att tullskattelagstiftningen inte känner ifrågavarande rätt. För till landet införda livsmedel skall erläggas för varornas import stadgade skatter. För försäljning av livsmedel från fartyg skall dessutom erläggas näringsavgift som uppställts av vederbörande stadskommun. Sådana avgifter har inte krävts i praktiken.

Den myndighet som mottagit näringsanmälan är skyldig att inom en vecka utfärda intyget

däröver. Intyget utgör bevis över att anmälningsplikten har uppfyllts. Det har inte rättsgrundande verkan. Försummelse av anmälan är straffbar enligt 27 § näringslagen. Å andra sidan har man genom tolkning i rättspraxis (HFD 1980 A II 91) ansett att myndigheterna inte har makt att förhindra någon som försumat sin anmälningsplikt från att idka fri näring eller sådan näring till vilken han fått vederbörligt tillstånd.

2.2. Ärendets beredning

Ärendet har beretts i den av handels- och industriministeriet tillsatta näringsarbetsgruppen II.

Till grund för regeringens proposition ligger det av arbetsgruppen utarbetade förslaget till regeringens proposition om ändring av lagen angående rättighet att idka näring och de utlåtanden som begärts över förslaget. Handels- och industriministeriet begärde utlåtanden av följande myndigheter och organisationer: justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, utrikesministeriet, arbetsministeriet, länsstyrelsen i Nylands län, konkurrensverket, konsumentverket, konsumentombudsmannen, Centralhandelskammaren och Företagarnas Centralförbund i Finland rf.

De som gett utlåtanden har ställt sig positivt till de föreslagna förändringarna. De synpunkter som de framställt har i mån av möjlighet tagits i beaktande då propositionens slutliga version har utarbetats.

Stadgandet om företrädare har beretts i samarbete med justitieministeriet och sammanläggningen av näringsanmälan med handelsregisteranmälan i samarbete med patent- och registerstyrelsen.

Propositionen har getts sin slutliga form som tjänsteuppdrag vid handels- och industriministeriet.

3. EES-avtalets bestämmelser om etableringsrätt och friheten att tillhandahålla tjänster

Enligt artikel 31 i EES-avtalet förpliktar sig EES-staterna att i sin lagstiftning förverkliga etableringsrättens princip. Med etableringsrätt avses andra fysiska personers än lönearbetares rätt att flytta från en avtalsstat till en annan för

att utöva verksamhet av ekonomisk natur. Mottagarstaten skall tillåta att medborgare i EES-stater utövar näring på enahanda villkor som gäller dess egna medborgare. Denna rättighet gäller oberoende av medborgarskap också näringsidkarens make, barn under 21 år samt släktingar som försörjs av familjen.

Etableringsrätten omfattar såväl rätt att starta självständig näringsverksamhet som rätt att grunda bolag på likvärda villkor som mottagarstatens egna medborgare. Etableringsrätten täcker också en situation där näringsidkare som har sitt huvudkontor i en avtalsstat grundar agentur, filial eller dotterbolag i en annan avtalsstat. Grundandet av filial förutsätter i alla fall huvudkontor i en annan avtalsstat varom mottagarstaten kan kräva bevis.

Regleringen i anslutning till grundandet av filial har inom EG preciserats genom rådets elfte direktiv av den 21 december 1989 om krav på offentlighet i filialer som har öppnats i en medlemsstat av vissa typer av bolag som lyder under lagstiftningen i en annan stat (89/666/EEG), nedan elfte bolagsrättsliga direktivet. I direktivet ingår stadganden om de uppgifter som skall offentliggöras om en filial som ett utländskt bolag öppnar i någon medlemsstat. Avsikten med offentliggörandet är att skydda både aktieägarna i det bolag som öppnar filialen och tredje man som kommer i kontakt med filialen. Dessutom är målet med direktivet att underlätta öppnandet av filial i en annan medlemsstat. Det elfte bolagsrättsliga direktivet ingår i bilaga XXII i EES-avtalet, till vilken hänvisas i artikel 77 i EES-avtalet.

Enligt artikel 34 i EES-avtalet likställs ett bolag i fråga om etableringsrätt med EES-medborgare då bolaget har grundats enligt lagstiftningen i någon avtalsstat och dess stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller huvudkontor befinner sig på en avtalsstats territorium. Enligt definitionen i andra stycket i ifrågavarande artikel förstås med "bolag" bolag enligt civil- eller handelslagstiftning, kooperativa föreningar samt övriga offentligrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer, med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte.

Enligt artikel 36 i avtalet förpliktar sig EES-staterna att i sin lagstiftning föverkliga friheten att tillhandahålla tjänster. Med friheten att tillhandahålla tjänster avses idkande av näring över avtalsstaternas gränser. Verksamheten skall till sin natur vara tillfällig. Då

villkoret rörande tillfällighet uppfyllts skall mottagarstaten tillåta utövandet av verksamheten på sådana villkor som den uppställer för sina egna medborgare som utövar ifrågavarande verksamhet. Om det uppställda villkoret inte uppfylls tillämpas bestämmelserna om etableringsrätt på utövandet av verksamheten.

Enligt Europeiska gemenskapernas domstol (avgörandena 2/74, Reyners och 33/74, Van Binsbergen) kan artikel 52, artikel 59 punkt 1 och artikel 60 punkt 3 i fördraget om grundande av Europeiska ekonomiska gemenskapen tillämpas direkt i nationella domstolar. I en diskrimineringssituation kan man direkt åberopa bestämmelserna i fördraget, oberoende av vad som stadgas om frågan i nationell lag.

EES-avtalets innehåll på ifrågavarande punkt är överensstämmande med bestämmelserna i fördraget om grundandet av den Europeiska ekonomiska gemenskapen och EG-domstolens beslut binder Finland i stöd av artikel 6 i EES-avtalet. Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till godkännande av vissa bestämmelser i de avtal som gäller upp rättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (RP 95/1992 rd) innehåller förslag till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och om tillämpningen av avtalet. Betydelsen av den direkta tillämpningen framgår av 2 § ifrågavarande lagförslag.

4. Propositionens organisatoriska och ekonomiska verkningar

Genom den föreslagna ändringen skulle det nuvarande tillståndsförfarandet i samband med näringsrätt för utlänning och utländsk näringsidkares filial upphävas. Förändringen skulle påverka myndigheternas organisation närmast inom länsstyrelserna där uppgifterna i samband med tillståndsbeviljande skulle bortfalla till denna del. Propositionen skulle ha mindre verkningar också för de myndigheter som gett utåtanden.

Till staten har erlagts stämpelskatt enligt 6 och 8 §§ lagen om stämpelskatt för tillståndsbeslut rörande utländsk näringsidkare och hans filial. Stämpelskattebeloppet har enligt lagen om ändring av lagen angående stämpelskatt (1555/91), som trädde i kraft vid ingången av 1992, varit 1 400 mark. Stämpelskatteintäkten skulle försvinna till denna del.

För näring som är beroende av anmälan skall före verksamhetens inledande göras skriftlig anmälan till magistraten eller till länsman i den kommun där näringen kommer att idkas. Sammanslagningen av ifrågakommande anmälan med grundanmälan till handelsregistret minskar magistraternas och länsmännens arbetsmängd. Å andra sidan är ökningen av handelsregistermyndigheternas arbetsmängd ringa eftersom näringsidkarna enligt gällande handelsregisterlag redan i stor utsträckning är skyldiga att göra grundanmälan. Utredningen som skall fogas till grundanmälan ökar till denna del arbetet för handelsregistermyndigheterna. Verksamhetens flyttande från en myndighet till en annan varken ökar eller minskar arbetsmängden som helhet.

Grund- och ändringsanmälan som skall göras till handelsregistret skall förses med den mängd stämpelmärken varom stadgas i 14 § lagen om stämpelskatt (662/43). Stämpelskattebeloppen varierar så att för grundanmälan uppbärs stämpelskatt från 350 mark till 1 400 mark och för ändringsanmälan från 280 mark till 1 400 mark. Efter ändringen av handelsregisterlagen ökar stämpelskatteintäkten till den del som enskilda näringsidkare och sådana ideella föreningars och stiftelsers, vilka idkar näring, anmälningsskyldighet till handelsregistret ökar.

I propositionen föreslås att handels- och industriministeriet skall få rätt att bevilja undantag från de förutsättningar som stadgas i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten näringslagen. Motsvarande undantagsförfarande föreslås i regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av medborgarskaps- och bosättningskraven i lagen om aktiebolag, lagen om bostadsaktiebolag, lagen om öppna bolag och kommanditbolag, lagen om andelslag, prokurallagen, lagen om stiftelser samt vattenlagen.

Till denna del ökar handels- och industriministeriets arbetsmängd i någon mån.

Som helhet kan man anta att förändringen inte ökar statens utgifter.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

I regeringens proposition med förslag till lagstiftning om utlänningars företagsköp och fastighetsförvärv (RP 120/1992 rd) föreslås att den lagstiftning ändras som gäller utlänningsrätt att äga och besitta fastigheter och finska företag. Propositionen innehåller förslag till såväl lag om tillsyn över utlänningars företagsköp som lag om övervakning av utomlands bosatta personers och utländska sammanslutningars fastighetsförvärv. Avsikten med propositionen är att i väsentlig grad underlätta att utländska investeringar inriktas på Finland på så sätt att ägandet av aktier och fastigheter blir så gott som helt fritt, förutsatt att propositionen godkänns.

Stadgandet som förpliktar att ställa företrädare och som föreslås ingå i näringslagen ansluter sig till ovan nämnda proposition om ändring av stadgandena om medborgarskap och boningsort i lagstiftningen angående sammanslutningar.

Regeringen har avlåtit en proposition med förslag till lagstiftning om indragning av magistraterna (RP 131/1992 rd). Propositionen ansluter sig till sammanslagningen av underrätterna, där det föreslås att rådstuvurätterna och häradsrätterna skall avskaffas och i stället tingsrätter grundas från den 1 december 1993. I detta sammanhang föreslås också en indragning av magistraterna och att deras uppgifter skall fördelas i huvudsak på häradens registerbyråer.

DETALJERAD MOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lag angående rättighet att idka näring

1 §. I paragrafen uttrycks näringsfrihetens princip. Principen betyder inte frånvaro av

reglementering, utan det att om rätten att idka näring och om dess förutsättningar skulle stadgas i lag. Begreppet näring skulle omfatta handels-, industri- och hantverksrörelse samt idkande av också annan rörelse eller näring i vinst- eller försörjningssyfte. Den verksamhet

som utövas borde vara laglig och förenlig med god sed. Vad som avses med förenligt med god sed avgörs i sista hand i domstolspraxis.

I 1 mom. uppräknas de som direkt i stöd av lag är berättigade att idka näring. Den avgörande förbindelselänken skulle vara en fysisk persons boningsort. Eftersom näringslagen genom förändringen skulle bringas i överensstämmelse med de krav som EES-avtalet ställer skulle utgångspunkten vara den att de berättigades krets enligt lagen och enligt avtalet skulle vara densamma. I fråga om fysiska personer skulle dock den föreslagna näringsrätten vara mera omfattande än vad EES-avtalet förutsätter, eftersom även andra än EES-staternas medborgare skulle ha denna rätt om de har boningsort inom ifrågavarande område.

Fri rörlighet för personer enligt EES-avtalet gäller både avtalsstaternas medborgare och deras familjemedlemmar, oberoende av sistnämndas medborgarskap. Andra än ovan nämnda fysiska personer hör inte till den krets på vilken avtalet härledda rättigheter kan tillämpas. Därför har EES-avtalet inte någon direkt inverkan på deras rättigheter och förpliktelser, till exempel i fråga om omständigheter som ansluter sig till uppehållsrätt.

I 1 mom. 1 punkten stadgas om fysisk persons näringsrätt. En fysisk person som har sin boningsort inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet skall ha rätt att idka näring i Finland. Med boningsort avses här stadigvarande boende i någon stat inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. En person kan inte ha stadigvarande boningsort i flera stater men han har alltid boningsort i någon stat. Med tanke på näringsidkandet är det avgörande därmed om en person har boningsort inom EES-området. Frågan om ifall en person har boningsort inom EES-området avgörs på motsvarande sätt enligt den lag som gäller på hans boningsort (*lex domicilii*). Ifall en person är stadigvarande bosatt i Finland skall med boningsort i första hand avses hemort så som den definieras i lagen om befolkningsböcker. Enligt huvudregeln har en person hemort i den kommun där han har sin egentliga bostad och sitt hem. Innehållet i begreppet permanent boende framgår av 20 § förordningen om befolkningsböcker.

Den föreslagna näringsrätten omfattar både rätten att utöva permanent ekonomisk verksamhet och rätten att temporärt tillhandahålla tjänster från en annan EES-stat till Finland.

Stadgandet begränsar sådana EES-medborgares rätt att idka näring som inte har sin boningsort inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Till exempel en finsk medborgare som bor annorstädes än inom EES-området skulle bli tvungen att bosätta sig inom EES-området för att erhålla näringsrätt, om han inte anhåller om sådant undantagstillstånd som avses i 2 mom. eller hör till de näringsidkare som avses i ikraftträdelsestadgandet.

I 1 mom. 2 punkten stadgas om finsk sammanslutnings och stiftelses rätt att idka näring. Hänvisningen i gällande lag till sammanslutnings och stiftelses stadgar föreslås bli upphävd. Hänvisningen har ingen självständig betydelse i det avseendet att näringslagen inte ger mera omfattande rätt att idka näring än vad som stadgas i speciallagstiftningen om sammanslutningar eller stiftelser. Sammanslutningen eller stiftelsen skall ha näringsrätt om inte annat stadgas i annan lag.

Sammanslutning och stiftelse skulle erhålla näringsrätt då de antecknats i offentligt register över juridiska personer, dvs. handels-, förenings- eller stiftelseregistret. Om en ideell förening som antecknats i föreningsregistret eller en stiftelse som antecknats i stiftelseregistret avser att utöva näringsverksamhet skall den dock före näringsverksamheten inleds också göra en anmälan på det sätt som stadgas i handelsregisterlagen för att antecknas i sagda register.

Begreppen bolag, andelslag eller förening i 1 § 2 momentet gällande näringslag skulle enligt förslaget ersättas med begreppet sammanslutning. Den näringsverksamhet som stiftelser faktiskt bedriver skall enligt förslaget anpassas till näringslagen.

I 1 mom. 3 punkten stadgas om utländsk näringsidkares rätt att idka näring i Finland genom filial. Utländska sammanslutningar och stiftelser som har grundats enligt lagstiftningen i någon stat som hör till det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har stadgeenlig hemort, centralförvaltning eller huvudsaklig verksamhetsort i någon stat inom EES skall ha denna rätt. Dessutom skall det förutsättas att filialen registreras i Finland.

Enligt artikel 34 i EES-avtalet avses med "bolag" samtliga juridiska personer som eftersträvar vinst. Ifrågavarande juridiska personer är jämförbara med fysiska personer vid tillämpningen av bestämmelserna om etableringsrätt. Med jämförbarhet avses enligt avtalets 31

artikel och i avsaknad av ömsesidigt erkännande av juridiska personer rätten att grunda agenturer, filialer och dotterbolag inom en annan avtalsstats territorium. Med filial avses här till exempel filialavdelning eller kontor som till huvudmannen förmedlar beställningar eller fungerar som så kallad avslutsagent för huvudmannens räkning. Då en utländsk juridisk person grundar ett dotterbolag enligt finsk lag skulle dess näringsrätt bestämmas enligt lagrummets 1 moment 2 punkten.

Artikel 34 punkt 1 i EES-avtalets innehåller avtalsbestämmelser om hur en juridisk persons hemort bestäms. För att juridisk person skall ha sin hemort inom EES-området förutsätts att den har grundats enligt någon EES-stats lagstiftning och att antingen dess stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller huvudkontor befinner sig på en avtalsstats territorium. För att tolkningssvårigheter skall kunna undvikas föreslås det att bestämmelsen i EES-avtalet som sådan tas in i näringslagen.

EES-avtalet förpliktar inte att ändra stadgandet om registrering av utländsk näringsidkares filial, vilket ingår i nuvarande näringslag. Stadganden om registreringsförfarandet ingår i 3 § handelsregisterlagen enligt vilken utländsk näringsidkare som grundar filial i Finland skall göra i handelsregisterlagen stadgad grundansökan innan verksamheten inleds. I stadgandena om grundande av filial kan man förutsätta att en juridisk person har sitt huvudkontor i en annan avtalsstat. Mottagarstaten kan också kräva bevis över huvudkontorets existens. I Finland skulle ifrågavarande bevis framläggas för handelsregistermyndigheten.

I paragrafens 2 mom. stadgas om undantagsförfarande. Det föreslås att handels- och industriministeriet ges rätt att bevilja tillstånd att idka näring också i fråga om annan fysisk person samt sammanslutning och stiftelse än sådan som uppfyller förutsättningarna i 1 § 1 mom. 1 eller 3 punkten. Näringsstillstånd som beviljats med stöd av 2 § gällande näringslag har berättigat till idkande av näring inom det läns område som har beviljat tillståndet. Av handels- och industriministeriet beviljat tillstånd skall ge rätt att idka näring inom hela staten. Undantagsförfarandet skall, om det godkänns, vara av betydelse både för huvudkontor, som har hemort någon annanstans än inom EES-området, och för fysiska personer, inklusive finska medborgare, som inte har boningsort inom EES-området.

I 3 mom. stadgas att näringslagens stadganden är subsidiära i förhållande till bestämmelserna i internationella avtal. Näringsrätten kunde genom internationellt avtal utvidgas att omfatta också andra än i lagrummet nämnda rättsinnehavare. Motsvarande hänvisningar till avtal och till deras bindande verkan finns till exempel i 76 a § sjukförsäkringslagen samt 157 och 158 §§ lagen om skatt på inkomst och förmögenhet.

I 6 § 3 mom. i den föreslagna lagen stadgas om näringsidkares företrädare. Näringsidkare skall alltid ha en företrädare som råder över sig och sin egendom, som har hemort i Finland och som på näringsidkarens vägnar har rätt att ta emot stämningar och andra tillkännagivanden. En företrädare som fyller i stadgandet förutsatta krav utgör en allmän förutsättning för att anmälningspliktig näring skall kunna bedrivas.

Genom det föreslagna stadgandet strävar man närmast till tillgänglighet, det vill säga att näringsidkaren som huvudregel skulle ha en person som kan nås i Finland och till vilken till exempel sådana stämningar och andra tillkännagivanden, vilka gäller näringsidkaren och som eventuellt följer av näringsutövningen kan delges med bindande verkan. Företrädaren borde ha s.k. passiv rätt att företräda näringsidkaren, d.v.s. rätt att emotta stämningar och andra tillkännagivanden på dennes vägnar. Däremot kunde näringsidkaren själv bedöma i vilken utsträckning han ger företrädaren andra fullmakter.

Med hemort avses i stadgandet hemort så som den definieras i lagen om befolkningsböcker. Såsom ovan i motiveringarna till 1 § har anförts har en person hemort i den kommun där han har sin egentliga bostad och sitt hem.

Den i näringslagen avsedda företrädarens rätt att emotta stämningar och andra tillkännagivanden skulle grunda sig på näringsidkarens befullmäktigande. Rätten att företräda näringsidkaren uppstår genom en rättshandling eller genom ett därmed jämförbart rättsfaktum. Befullmäktigandets form skulle inte regleras, men det skulle dock till sin natur vara en offentligt kungjord fullmakt, eftersom företrädaren måste anmälas till anteckning i handelsregistret. Förändring av ett sakläge varom anteckning gjorts i handelsregistret förutsätter ändringsanmälan till registermyndigheten.

Stadgandet om plikt att utse företrädare skulle vara villkorligt. Det stadgeenliga kravet

skulle i allmänhet vika genom att en fysisk person har sin hemort i Finland eller genom att en finsk sammanslutnings eller stiftelses i registret antecknade övriga företrädare har sin hemort i Finland. Det i lagrummet stadgade kravet på företrädare skulle sålunda vara uppfyllt då någon som har rätt att teckna sammanslutningens firma och som är antecknad i registret, t.ex. aktiebolags styrelsemedlem, verkställande direktör, firmatecknare eller prokurist har sin hemort i Finland. En utländsk näringsidkares skyldighet att utse företrädare för sin filial skall definieras enligt huvudregeln.

Stämning till sammanslutning och stiftelse kan enligt 11 kap. 16 § 2 mom. rättegångsbalken ges tillkänna till någon av dem som är behöriga att företräda den som skall stämmas. Sagda behörighet har alltid den som har rätt att teckna sammanslutningens eller stiftelsens firma eller namn och som antecknats i registret. Kompetensstadganden ingår bland annat i 16 kap. 2 § 1 mom. lagen om aktiebolag, 84 § lagen om andelslag, 3 kap. 4 § lagen om öppna bolag och kommanditbolag, 36 och 59 § föreningslagen samt 10 § 3 mom. lagen om stiftelser.

I det fall att en person som har rätt att teckna firma och som antecknats i registret inte har hemort i Finland anses stämningen ha delgivits då den har delgivits den företrädare som avses i lagrummet.

Den i stadgandet avsedda företrädaren skall anmälas för anteckning i handelsregistret. Det föreslås att stadganden om konsekvenserna av att försumma denna förpliktelse skulle ingå i 27 § 1 mom. näringslagen. Det föreslås att 17 § handelsregisterlagen ändras så att anmälan kunde göras antingen i den form som stadgas för grundanmälan eller i den form som stadgas för ändringsanmälan. Företrädaren kunde sålunda anmälas och registreras samtidigt med anmälan och registreringen av firman, om det är känt att ingen som har rätt att teckna firma har sin hemort i Finland.

I 4 mom. stadgas om undantag gällande skyldighet att tillsätta företrädare i fråga om redare och rederibolags huvudredare enligt sjölagen (167/39). Näringslagens 6 § 1 moment innehåller ett stadgande att redare och rederibolags huvudredare skall råda över sig och sin egendom. I 2 momentet stadgas om undantag från huvudregeln. Motsvarande stadgande ingår inte i sjölagen. Eftersom det är motiverat att redare och rederibolags huvudredare också

råder över sig själva och sin egendom föreslås att stadgandet skall bibehållas i näringslagen, trots att för ifrågavarande personer inte ställs krav på att de skall utse företrädare eller göra handelsregisteranmälan. Idkande av näring i strid med förutsättningarna enligt näringslagen skall straffas såsom stadgas i 27 §.

7 §. I paragrafen stadgas om anmälan som skall göras före näringsverksamheten inleds. Enligt 1 mom. skall anmälningsskyldighet enligt 6 § 1 mom. näringslagen gälla en situation där en fysisk person har för avsikt att idka näring utgående från ett permanent affärskontor såsom butik eller kontor eller om det i hans tjänst kommer att finnas andra personer än make, maka eller omyndiga efterkommande i rätt nedstigande led. Anmälningsskyldighet skall också alltid uppkomma då avsikten är att utöva sådan näring för vilken tillstånd behövs. På motsvarande sätt skall filial som utländsk näringsidkare grundar i landet alltid anmälas så som det stadgas i handelsregisterlagen. Till denna del föreslås det inte att de anmälningsskyldigas krets skall utökas.

Det föreslås inte att redare eller rederibolags huvudredare enligt sjölagen skulle vara förpliktad att göra handelsregisteranmälan. Handelsregisterlagens 3 § 2 moment innehåller ett stadgande om att rederibolag inte har rätt att göra grundanmälan. Lagen om fartygsregister (211/27) innehåller särskilda stadganden om redares och rederibolags huvudredares anmälningsskyldighet, varför det inte föreligger någon grund för dubbla registeranmälningar.

Under i 7 § stadgade förutsättningar skulle anmälningsskyldigheten gälla också tillhandahållandet av tjänster inom landet.

I paragrafens 2 mom. stadgas om finsk sammanslutnings och stiftelses handelsregisteranmälan. Idkande av näring i sammanslutnings eller stiftelses form kunde inledas efter det att grundanmälan enligt handelsregisterlagen har gjorts. I 3 § handelsregisterlagen stadgas om förpliktelse att anmäla en sammanslutning och stiftelse som idkar näring till handelsregistret.

För annan sammanslutning än ideell förening har anteckning i handelsregistret rättsgrundande betydelse. Genom anteckningen får sammanslutningen både ställning som juridisk person och enligt förslaget också rätt att idka näring. Idell förening och stiftelse får ställning som juridisk person och får rättsförmåga genom anteckning i förenings- eller stiftelseregistret.

stret. Ideell förening och stiftelse som idkar näring skall dessutom under de förutsättningar varom stadgas i 3 § 1 momentet 2 punkten handelsregisterlagen anmälas för anteckning i handelsregistret.

Om den avsedda näringen är beroende av tillstånd skulle också utredning om beviljat tillstånd inlämnas till handelsregistermyndigheten. Ett till detta förpliktande stadgande skall ingå i 17 § 2 mom. handelsregisterlagen.

27 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om konsekvenserna av att bryta mot stadgandena i näringslagen. Enligt lagrummet kunde näringsidkaren ådömas bötesstraff för underlåtelse att uppfylla plikten att ställa företrädare enligt 6 § 3 mom. eller att göra anmälan. På motsvarande sätt kunde för överskridande av näringsrätt som fastställs enligt näringslagen eller enligt specialstadganden utdömas bötesstraff.

Ikraftträdelsestadgande. I 2 momentet ikraftträdelsestadgandet föreslås intas en bestämmelse att sådana som idkar näring enligt tidigare gällande lag kunde fortsätta med sin verksamhet utan hinder av de krav som föreslås i 1 § 1 mom. 1 eller 3 punkten. Momentet skulle gälla till exempel sådana medborgare i andra än EES-stater som uppehåller sig i landet i stöd av visum och som har beviljats näringstillstånd enligt ovan nämnda beslut av högsta förvaltningsdomstolen (punkt 2.1.2). Stadgandet skulle gälla också t.ex. en sådan rysk näringsidkare som har grundat filial i Finland samt en finsk medborgare som idkar näring och som har sin hemort t.ex. i Estland.

Det föreslås att i 3 mom. ikraftträdelsestadgandet intas en bestämmelse om den säkerhet som enligt 2 § i den tidigare lagen krävdes av utlänning och utländsk näringsidkare. Ifrågasvarande säkerhet har ställts som garanti för skatter och offentliga avgifter till stat och kommun för tre år. Innehavaren av säkerheten kunde lämna garanti eller annan säkerhetsförbindelse ifrån sig när det är klart att inga krav enligt det ovan sagda riktar sig mot säkerheten. Säkerheten står för den offentliga maktens fordringar som gäller tiden före denna lags ikraftträdande.

Riksdagen behandlar regeringens proposition med förslag till lagstiftning om indragning av magistraterna. I ifrågasvarande proposition föreslås att magistraterna indras och att deras uppgifter överförs till andra myndigheter. Uppgifterna enligt näringslagen föreslås bli överförda till en registerbyrå som avses i lagen om

folkbokföringsförvaltningen (76/84), dvs. till häradets registerbyrå. Säkerhetsdokument som befinner sig i magistraternas besittning överförs till de myndigheter som övertar deras uppgifter.

1.2. Handelsregisterlagen

Allmänt. Det föreslås att det anmälningsförfarande varom stadgas i näringslagen avskaffas och att man övergår till anmälningsförfarande enligt handelsregisterlagen. Det föreslagna 7 § 1 mom. näringslagen skulle förutsätta att handelsregisterlagen ändras så att kretsen av dem som är skyldiga att göra grundanmälan enligt handelsregisterlagen skulle utvidgas till att motsvara den anmälningskyldighet varom skulle stadgas i näringslagen. Efter lagändringen skulle de uppgifter och utredningar som skall lämnas i den nuvarande näringsanmälan lämnas i handelsregisteranmälan. Den föreslagna ändringen av näringslagen förutsätter till denna del justeringar av handelsregisterlagen och -förordningen.

I det förslag som gäller ändring av handelsregisterlagen har de krav som det ovan i avsnitt 3 nämnda, till EES-avtalet hörande elfte bolagsrättsliga direktivet ställer, beaktats. Det elfte bolagsrättsliga direktivet tillämpas på filialer som öppnas av sådana bolag på vilka tillämpas rådets första direktiv om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i fördraget avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (68/151/EEG), nedan första bolagsrättsliga direktivet. Det första bolagsrättsliga direktivet tillämpas på sammanslutningar av aktiebolagstyp. I det elfte bolagsrättsliga direktivet skiljer man mellan filialer som öppnats av bolag i ett medlemsland i ett annat medlemsland och sådana filialer som öppnats av bolag i tredje land. I fråga om de först nämnda är de krav som stadgas i direktivet maximikrav, i fråga om de sist nämnda minimikrav.

Enligt artikel 2 i direktivet gäller skyldigheten att offentliggöra för filialer som öppnats av bolag i andra avtalsländer endast följande handlingar och uppgifter:

- (a) Filialens adress.
- (b) Filialens verksamhet.
- (c) Det register i vilket bolagets akt har lagts

upp enligt artikel 3 i direktiv 68/151/EEG med uppgift om bolagets nummer i registret.

(d) Namn och rättslig form för bolaget samt namnet på filialen om detta avviker från namnet på bolaget.

(e) Tillsättande och entledigande samt personuppgifter i fråga om dem som är behöriga att företräda bolaget mot tredje man och i rättegång.

(f) Upplösning av bolaget, likvidation och förfaranden som gäller insolvens.

(g) bolagets räkenskapshandlingar.

(h) Nedläggning av filialen.

Dessutom får den medlemsstat i vilken filialen har öppnats föreskriva att om filialerna skall offentliggöras:

(a) namnteckningarna för de personer som är behöriga att företräda filialen,

(b) stiftelseurkunden och bolagsordningen för det bolag som öppnar filial,

(c) ett registerintyg om bolagets existens och

(d) uppgift om säkerhet som har ställts i sådan bolagets egendom som finns i medlemsstaten, om offentliggörandet har betydelse för säkerhetens giltighet.

I artikel 7 direktivet stadgas om skyldigheten att offentliggöra handlingar och uppgifter för filialer som öppnat av bolag från tredje land. Skyldigheten gäller åtminstone följande handlingar och uppgifter:

(a) Filialens adress.

(b) Filialens verksamhet.

(c) Den stats lagstiftning under vilken bolaget lyder.

(d) Det register i vilket bolaget är infört och bolagets nummer i registret.

(e) Bolagets stiftelseurkund och bolagsordning.

(f) Bolagets rättsliga form, huvudsakliga verksamhetsort och föremålet för dess verksamhet samt det tecknade kapitalets storlek, om inte dessa uppgifter förekommer i handlingar som avses i (e).

(g) Namnet på bolaget och namnet på filialen, om det senare namnet avviker från namnet på bolaget.

(h) Uppgifter om de personer som är behöriga att företräda bolaget eller filialen.

(i) Upplösning av bolaget, likvidation och insolvens.

(j) Bolagets räkenskapshandlingar.

(k) Nedläggning av filialen.

De faktorer som skall nämnas om en utländsk näringsidkares filialer i Finland finns

uppräknade i 17 § handelsregisterförordningen och den utredning som skall anslutas till grundansökan i förordningens 18 §. De krav som gäller offentliggörande fyller inte till alla delar kraven i direktivet. Enligt 17 § handelsregisterförordningen skall i en utländsk näringsidkares grundansökan nämnas filialens firma, näringsidkarens fullständiga namn, medborgarskap och hemort, verksamhetens art, den kommun i Finland från vilken verksamheten leds, postadressen till driftsstället i Finland, fullständigt namn, medborgarskap och hemort för filialens ansvariga föreståndare, fullständigt namn, medborgarskap och hemort för alla firmatecknare samt hur firman tecknas. Till grundansökan skall enligt 18 § handelsregisterförordningen fogas en utredning över grundandet av filialen och tillsättandet av en ansvarig föreståndare samt om beviljad rätt att teckna firman. Dessutom skall till ansökan fogas en utredning över att näringsidkaren idkar näring i sitt hemland och har erhållit vederbörligt tillstånd till grundandet av filialen. En sammanslutning och stiftelse skall foga ett utdrag ur vederbörande register eller en annan utredning över sammanslutningens eller stiftelsens existens samt en avskrift av bolagets bolagsordning, stadgar eller andra motsvarande handlingar.

Det föreslås att om innehållet i en utländsk näringsidkares grundansökan i stället för i handelsregisterförordningen skall stadgas i handelsregisterlagen och samtidigt föreslås det att paragrafen skall ändras så att den motsvarar de krav som ställs i det elfte bolagsrättsliga direktivet. Stadgandet skall täcka filialer som öppnas i Finland av bolag både i andra avtalsstater och i tredje land. De krav som inte stadgas i lag skall stadgas i handelsregisterförordningen. Fastän det elfte bolagsrättsliga direktivet täcker endast bolag i aktiebolagsform föreslås det att den registeransökan som skall göras över en filial som en utländsk näringsidkare öppnar i Finland inte skall vara beroende av vilken juridisk form den rättsperson har som öppnar filialen.

EFTA-staterna har en övergångstid i fråga om de bolagsrättsliga direktivens ikraftträdande på så sätt att dessa direktiv skall träda i kraft inom två år från den tidpunkt då EES-avtalet träder i kraft. Trots övergångstiden kan de krav som ställts i det elfte bolagsrättsliga direktivet med små lagstiftningsmässiga ändringar fås att träda i kraft i detta sammanhang.

3 §. I 1 mom. 2 punkten stadgas om ideella föreningars och stiftelsers anmälningsskyldighet. Genom förändringen skulle denna skyldighet bringas i överensstämmelse med enskild näringsidkares anmälningsskyldighet.

Ideella föreningar och stiftelser som idkar näring är anmälningsskyldiga enligt gällande näringslag. Dock är deras skyldighet att göra grundanmälan enligt handelsregisterlagen bunden till skyldigheten att inlämna bokslutshandlingarna enligt 33 § bokföringslagen.

Eftersom man i propositionen föreslår inrättandet av ett system som ersätter näringsanmälan och eftersom det inte är motiverat att den skyldighet att göra grundanmälan som åläggs enskild näringsidkare skulle avvika från en sådan ideell förenings eller stiftelses motsvarande skyldighet, vilka eventuellt utövar samma verksamhet, föreslås att ideell förening och stiftelse som utövar näringsverksamhet skulle förpliktas att göra handelsregisteranmälan då den för idkande av näring har antingen ett fast driftställe eller i sin tjänst minst en arbetstare. Med fast driftställe avses här samt i 3 punkten i ifrågavarande lagrum t.ex. butik eller kontor.

I 1 mom. 3 punkten stadgas om anmälningsskyldighet för fysisk person som idkar näring, dvs. enskild näringsidkare. Enskild näringsidkare som har antingen permanent affärslokal eller som i sin tjänst har sin make eller en omyndig efterkommande i rätt nedstigande led skall vara skyldig att göra grundanmälan. Skyldighet att göra grundanmälan skall dessutom alltid föreligga i sådana situation då en fysisk person har förvärvat tillstånd att idka i 3 § näringslagen nämnd näring.

Genom förslaget utvidgas omfattningen av de enskilda näringsidkare som är skyldiga att göra grundanmälan så att den motsvarar anmälningsskyldigheten enligt gällande näringslag. Stadgandet gäller dock inte dem som idkar gårdsbruk eller fiskerihushållning. Till denna del förblir situationen oförändrad.

3 §. I 1 mom. 4 punkten ingår ett definitionsmässigt tillägg. Det föreslås att med utländsk näringsidkare skall avses utländsk sammanslutning och stiftelse som i Finland grundar en filial.

13 a §. I lagrummet stadgas om de omständigheter som skall framgå av grundanmälan om utländsk näringsidkares filial. Stadgandet motsvarar till sitt innehåll vad som stadgas i

17 § handelsregisterförordningen kompletterat med de uppgifter som det elfte bolagsrättsliga direktivet förutsätter.

Av de omständigheter som skall nämnas i grundanmälan motsvarar kraven i 1, 2 och 5 punkten de stadganden som tidigare fanns i 17 § handelsregisterförordningen. Det föreslås att ur paragrafen skall strykas de uppgifter som gäller den ansvariga föreståndaren. För den företrädare om vilken stadgas i 6 § 3 mom. näringslagen skall redogöras i den ordning som stadgas i 17 § handelsregisterlagen.

I grundanmälan skall enligt paragrafens 3 punkt nämnas den stat enligt vilkens lagstiftning sammanslutningen eller stiftelsen har grundats, samt den stat där dess stadgeenliga hemort, centralförvaltning och huvudkontor är beläget. Stadgandet motsvarar till denna del bestämmelsen i 34 artikeln i EES-avtalet. Ett stadgande som förpliktar att uppge det register där den näringsidkare som öppnar en filial har antecknats i sitt hemland följer av det elfte bolagsrättsliga direktivet. Enligt 6 punkten skall i grundanmälan nämnas de personer som är behöriga att företräda den sammanslutning eller stiftelse som öppnar en filial samt dessas fullständiga namn och hemort. Detta krav följer av ett stadgande i direktivet. Till övriga delar skall direktivets stadganden träda i kraft genom att handelsregisterförordningen ändras.

Den skyldighet som stadgas i paragrafens 2 mom. är en följd av ett stadgande i filialdirektivet.

15 §. I paragrafens 6 punkt stadgas om den person som är ansvarig för att grundanmälan görs om filial som utländsk näringsidkare grundar i landet. Ändringen skulle vara språklig och följa av förslaget att avskaffa tillståndsförfarandet enligt näringslagen. Tidigare har en ansvarig föreståndare förordnats i detta sammanhang. På basen av avtal mellan parterna skulle antingen den företrädare, varom enligt förslaget skulle stadgas i 6 § 3 mom. näringslagen, eller den person som valts att teckna utländsk näringsidkares firma vara ansvarig för registeranmälan.

17 §. Det föreslås att till lagrummet fogas ett stadgande om anmälan till handelsregistret av den i 6 § 3 mom. näringslagen föreslagna företrädaren. Anmälan kunde göras i den form som stadgas antingen för grundanmälan eller för ändringsanmälan. Fråga skulle närmast vara om i vilken situation villkoren för tillsät-

tande av företrädare skulle uppfyllas samt om verksamhet enligt i lag stadgade förpliktelser.

I 2 mom. stadgas om anmälan till handelsregistret av tillstånd som beviljats att idka näring som är beroende av tillstånd. Anmälan kunde göras i den ordning som stadgats antingen för grundanmälan eller för ändringsanmälan, beroende på i vilket skede tillståndet beviljas i förhållande till näringsidkarens grundanmälan. Stadgandet skulle förplikta till exempel en sammanslutning som efter anmälan till handelsregistret beviljas tillstånd att idka viss näring att anmäla om saken till handelsregistret i den ordning som stadgats för att göra ändringsanmälan. På motsvarande sätt skulle en enskild näringsidkare eller ideell förening eller stiftelse som idkar näring kunna redogöra för beviljat tillstånd i samband med grundanmälan, om tillståndet har beviljats redan i detta skede.

31 §. Den ändring som lagrummet innehåller är teknisk och följer av förslaget att de omständigheter som skall omnämnas i grundanmälan angående utländsk näringsidkares filial skall regleras i den föreslagna 13 a §, i stället för 17 § handelsregisterförordningen.

Ikraftträdelsestadgande. Det föreslås att i ikraftträdelsestadgandet i den lag som gäller ändring av handelsregisterlagen skall tas in ett stadgande med stöd av vilket de näringsidkare som med stöd av den tidigare lagen inte varit skyldiga att göra handelsregisteranmälan förpliktas att göra grundanmälan senast inom två år från den tidpunkt då lagen träder i kraft. Denna ändring skall gälla fysiska personer som har förvärvat tillstånd att utöva i 3 § näringslagen nämnd näring eller som har permanent affärslokal eller i vilkas tjänst finns andra personer än make, maka eller en omyndig efterkommande i rätt nedstigande led. Enligt det tidigare stadgandet har endast en fysisk person som har fast driftställe och i sin tjänst minst två arbetstagare varit skyldiga att göra detta. En ideell förening och stiftelse som idkar näringsverksamhet och som har en permanent affärslokal för utövandet av näringen eller i sin tjänst minst en person skall ha motsvarande anmälningsskyldighet. Anmälningsskyldigheten enligt det tidigare stadgandet har gällt endast sådan ideell förening och stiftelse som utövar näring och som enligt stadgandena i bokföringslagen har varit skyldig att tillställa myndigheterna en avskrift av sitt bokslut.

1.3. Beskattningslagen

I beskattningslagens gällande 44 § 2 mom. ingår ett stadgande om magistrats och länsmans skyldighet att till skattebyrån lämna uppgifter om de anmälningar som gjorts till dem enligt näringslagen om inledande och avslutande av näringsutövning. Det föreslås att till momentet skall fogas ett stadgande om att uppgifterna skall tillställas utan avgift. Motsvarande stadgande ingår också i 85 § omsättningsskattelagen. Då det föreslås att förfarandet med näringsanmälningar i dess nuvarande form avskaffas och att man övergår till anmälningsförfarande enligt handelsregisterlagen borde ifrågakarande stadgande i beskattningslagen ändras på motsvarande sätt.

1.4. Omsättningsskattelagen

I 85 § 2 mom. omsättningsskattelagen ingår ett stadgande om magistrats och länsmans skyldighet att till länskatteverket inlämna förteckningar över anmälningar om inledande och avslutande av affärsverksamhet. Då det föreslås att förfarandet med näringsanmälningar i dess nuvarande form avskaffas och att man övergår till anmälningsförfarande enligt handelsregisterlagen borde ifrågakarande stadgande i omsättningsskattelagen ändras på motsvarande sätt.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft samtidigt som EES-avtalet. Därför föreslås att de skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

3. Lagstiftningsordning

Ändringen av 1 § lagen angående rättighet att idka näring på förslaget sätt betyder att finska medborgare som har boningsort någon annanstans än inom EES inte kan idka näring i Finland. I detta avseende måste man fråga sig om stadgandet att näringsrätten är beroende av boningsort, i stället för gällande medborgarskapskriterium, skall anses innebära en sådan mot 5 § regeringsformen stridande situation att lagen inte kan stiftas som vanlig lag. För det

första kan konstateras att man genom kravet rörande boningsort inte avskaffar möjligheten att idka näring i Finland för andra medborgare än sådana som är bosatta utanför EES. I stället blir näringsutövningen beroende av tillstånd. För det andra är förlusten av näringsrätt till sin natur inte slutgiltig, eftersom en medborgare som stadigvarande flyttar till EES kommer att höra till tillämpningsområdet för 1 § i den föreslagna lagen. För det tredje begränsar det föreslagna förfarandet, om det realiserar, en-

dast sådana medborgares rätt att idka näring i Finland, vilka inte har sin boningsort inom EES. I samband med beredningen av förslaget har dess förhållande till 5 § regeringsformen övervägts. Man har dock ansett att förslaget inte står i strid med likställighetsprincipen på sådant sätt att lagen inte kunde stiftas som vanlig lag.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen angående rättighet att idka näring

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs 2, 8—11 och 25 §§ lagen den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring, av dessa lagrum 2 § sådant den lyder delvis ändrad genom lag av den 10 januari 1969 (9/69) och 25 § sådant den lyder i lag av den 16 december 1977 (961/77),

ändras 1 och 7 §§ samt 27 § 1 mom.,

av dessa lagrum 7 § sådant den lyder i nämnda lag av den 16 december 1977, samt

fogas till 6 §, sådant den lyder i nämnda lag av den 10 januari 1969, nya 3 och 4 mom. som följer:

1 §

På de villkor som stadgas i denna lag får laglig och med god sed förenlig näring idkas av

1) fysiska personer som är bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet;

2) finska sammanslutningar och stiftelser samt

3) utländska sammanslutningar och stiftelser som registrerat en filial i Finland och som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenliga hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhet i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Handels- och industriministeriet kan bevilja också andra fysiska personer samt utländska sammanslutningar och stiftelser än de som avses i 1 mom. tillstånd att idka näring.

Villkoren enligt 1 § 1 och 3 punkten tillämpas dock inte, om något annat bestäms i ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland.

6 §

En näringsidkare skall ha en företrädare som har hemort i Finland och rätt att på näringsidkarens vägnar ta emot stämningar och andra delgivningar. Den som är omyndig eller försatts i konkurs kan inte vara företrädare. En fysisk person som har hemort i Finland samt en finsk sammanslutning och stiftelse som har en i ett register över sammanslutningar eller stiftelser antecknad firmatecknare eller någon annan företrädare med hemort i Finland behöver dock inte utse en särskild företrädare. Företrädaren skall anmälas för anteckning i handelsregistret. Utan hinder av vad som stadgas i annan lag anses stämning och annan delgivning ha tillställts näringsidkaren när den har delgetts dennes företrädare.

Vad som i 3 mom. stadgas om skyldighet att ha en företrädare gäller dock inte redare eller ett partrederis huvudredare.

7 §

En fysisk person som har förvärvat tillstånd att idka näring som nämns i 3 § eller har för

avsikt att idka näring som avses i 6 § samt utländsk sammanslutning och stiftelse skall innan verksamheten inleds göra grundansökan enligt handelsregisterlagen. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte redare eller ett partredaris huvudredare.

Om skyldighet att för anteckning i handelsregistret anmäla finsk sammanslutning och stiftelse som idkar näring stadgas särskilt.

27 §

Den som underlåter att utse en företrädare enligt 6 § 3 mom. eller att göra ansökan enligt nämnda lagrum eller som överskrider den näringsrätt om vilken stadgas i denna lag eller särskilt skall för *näringsförbrytelse* dömas till

böter, om inte gärningen är ringa eller strängare straff stadgas i någon annan lag.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Den som idkar näring enligt gällande stadganden då denna lag träder i kraft får fortsätta sin näringsutövning utan hinder av vad som stadgas i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten i denna lag.

Säkerhet som ställts innan denna lag trätt i kraft och som avses i 1 mom. i den upphävda 2 § är utan hinder av denna lag i kraft så som stadgas i den upphävda 2 § till den del säkerheten hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av handelsregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras 3 § 1 mom. 2—4 punkten, 15 § 1 mom. 6 punkten, samt 17 och 31 §§ handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/79), av dessa lagrum 31 § sådan den lyder i lag av den 4 december 1981 (834/81), samt fogas till lagen en ny 13 a § som följer:

3 §

Grundansökan skall göras av:

2) en ideell förening och stiftelse som för idkande av näring har ett fast driftställe eller i sin tjänst minst en arbetstagare;

3) en fysisk person som har förvärvat tillstånd att idka i 3 § lagen angående rättighet att idka näring nämnd näring eller som för idkande av näring har ett fast driftställe eller som i sin tjänst har någon annan än make eller omyndig efterkommande i rätt nedstigande led (*enskild näringsidkare*); dock inte den som idkar gårdsbruk eller fiske samt

4) en utländsk sammanslutning och stiftelse som grundar en filial i Finland (*utländsk näringsidkare*).

13 a §

I grundansökan om en utländsk näringsidkares filial skall nämnas

1) filialens postadress,

2) verksamhetens art,

3) den stat under vars lagstiftning den näringsidkare lyder som öppnar filialen samt näringsidkarens stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller huvudsakliga verksamhetsort och det register i vilket den näringsidkare som grundar filialen har antecknats i sitt hemland,

4) näringsidkarens firma och rättsliga form samt filialens firma, om den inte är densamma som näringsidkarens,

5) fullständigt namn och hemort för var och en som tecknar filialens firma samt hur firman tecknas samt

6) de personer som i egenskap i lag föreskri-

vet bolagsorgan eller i egenskap av ledamster i ett sådant organ är behöriga att företräda näringsidkaren samt deras fullständiga namn, adress och hemort.

15 §

Ansvariga för avgivande av registeranmälan är:

6) för en utländsk näringsidkares filial den person som valts att teckna dess firma eller valts till företrädare.

17 §

Firma uttryckt på olika språk och bifirma samt prokura som inte innehåller andra än i 3 § prokuralagen (130/79) tillåtna begränsningar eller villkor samt företrädare som avses i 6 § 3 mom. lagen angående rättighet att idka näring kan anmälas för anteckning i handelsregistret i den ordning som stadgas antingen för avgivande av grundanmälan eller för avgivande av ändringsanmälan.

När idkande av näring enligt vad som

stadgas är beroende av tillstånd skall anmälan om beviljat tillstånd göras enligt 1 mom. innan verksamheten inleds.

31 §

Närmare stadganden om den utredning som skall fogas till anmälan, om kungörande av registrering, om registret och förändret av det, om sändande av kopior av registret och därtill hörande handlingar till de lokala myndigheterna samt om utfärdande av registerutdrag och kopior ävensom övriga stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

En näringsidkande fysisk person, ideell förening och stiftelse som enligt de stadganden som gäller när denna lag träder i kraft inte är skyldig att göra anmälan om sin näringsverksamhet skall inom två år från det denna lag trätt i kraft göra anmälan som avses i 3 § 2 och 3 mom. i denna lag.

3.

Lag

om ändring av 44 § beskattningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 44 § 2 mom. beskattningslagen av den 12 december 1958 (482/58), sådant detta lagrum lyder i lag av den 21 december 1979 (980/79), som följer:

44 §

Den registermyndighet som avses i handelsregisterlagen (129/79) skall före utgången av januari och juli utan avgift tillstålla skattebyrån uppgifter om de anmälningar som under före-

gående halvår har gjorts om inledande av eller upphörande med näring.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

4.

L a g

om ändring av 85 § omsättningsskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 85 § 2 mom. omsättningsskattelagen av den 22 mars 1991 (559/91) som följer:

85 §

_____ som under föregående halvår har gjorts om att rörelser har grundats eller upphört.

Den registermyndighet som avses i handelsregisterlagen (129/79) skall före utgången av januari och juli utan avgift tillstålla länsskatteverket förteckningar över de anmälningar

_____ Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

Helsingfors den 23 oktober 1992

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Handels- och industriminister *Pekka Tuomisto*

1.

Lag**om ändring av lagen angående rättighet att idka näring**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs 2, 8—11 och 25 §§ lagen den 27 september 1919 angående rättighet att idka näring, av dessa lagrum 2 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 10 januari 1969 (9/69) och 25 § sådan den lyder i lag av den 16 december 1977 (961/77),

ändras 1 och 7 §§ sam 27 § 1 mom., av dessa lagrum 7 § sådan den lyder i nämnda lag av den 16 december 1977, samt

fogas till 6 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 10 januari 1969, nya 3 och 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Varje finsk medborgare är berättigad att under nedan stadgade villkor i Finland utöva såväl handels-, fabriks- och hantverksrörelse som ock annan till förvärv eller försörjning avsedd och med god sed förenlig rörelse eller näring i stad och å landet. Dock skall beträffande de i 3 § nämnda näringar iakttagas vad om dem särskilt stadgas.

Denna lag äger tillämpning jämväl å lagligen bildat bolag, andelslag eller förening, som enligt sina stadgar äro berättigade att idka näring.

2 §

Önskar utlänning, som med behörigt tillstånd uppehåller sig i landet, idka handels- eller fabriksrörelse eller annan näring i stad eller på landet, skall han ansöka därom hos länsstyrelsen med bifogande av intyg över att han är myndig samt av vederhäftig borgen eller annan säkerhet för tre års skatter och offentliga avgifter till staten och kommunen. Utlänning må likväl icke beviljas tillstånd att idga gårdfarihandel.

Åstundar utländskt affärshus i landet inrättad filial, ansöke därom likaså hos [landshövdingen]

Föreslagen lydelse

1 §

På de villkor som stadgas i denna lag får laglig och med god sed förenlig näring idkas av

- 1) fysiska personer som är bosatta inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
- 2) finska sammanslutningar och stiftelser samt

- 3) utländska sammanslutningar och stiftelser som registrerat en filial i Finland och som har bildats enligt lagstiftningen i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet och som har sin stadgeenlig hemort, sin centralförvaltning eller sin huvudsakliga verksamhet i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Handels- och industriministeriet kan bevilja också andra fysiska personer samt utländska sammanslutningar och stiftelser än de som avses i 1 mom. tillstånd att idka näring.

Villkoren enligt 1 § 1 och 3 punkten tillämpas dock inte, om något annat bestäms i ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland.

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

i länet, och bilägge omförmäld säkerhet för utskyllder.

[Landshövdingen] pröve särskilt i varje fall, efter vederbörandes hörande, om ansökningen må bifallas eller avslås.

Varder den ansökta rättigheten beviljad, bör innan rörelsen öppnas, därom anmälas hos den i 7 § omnämnda myndighet, ävensom tillika uppgift lämnas på den person, som i näringsidkarens frånvaro skall förestå rörelsen; börande jämväl då utredas att denne är både berättigad och skyldig att inför finsk domstol svara uti rättgångar, som av rörelsen härflyta kan.

Utan särskild ansökan må utlänning överallt i landet uppköpa lantmannaalster, ävensom med iakttagande av föreskrifterna i tullagstiftningen och hammordningarne, i städernas hamnar vid masten försälja av honom själv till landet införda matvaror, för utövandet av vilken rörelse honom må åsättas lämplig näringsavgift till stadskommunen, som i sådant avseende äger vidtaga erforderlig åtgärd.

Utan hinder av bestämmelserna i denna paragraf skall till efterrättelse lända vad i lagligen godkända och fastställda avtal med främmande makter är annorledes förordnad.

6 §

En näringsidkare skall ha en företrädare som har hemort i Finland och rätt att på näringsidkarens vägnar ta emot stämningar och andra delgivningar. Den som är omyndig eller försatts i konkurs kan inte vara företrädare. En fysisk person som har hemort i Finland samt en finsk sammanslutning och stiftelse som har en i ett register över sammanslutningar eller stiftelser antecknad firmatecknare eller någon annan företrädare med hemort i Finland behöver dock inte utse en särskild företrädare. Företrädaren skall anmälas för anteckning i handelsregistret. Utan hinder av vad som stadgas i annan lag anses stämning och annan delgivning ha tillställts näringsidkaren när den har delgetts dennes företrädare.

Vad som i 3 mom. stadgas om skyldighet att ha en företrädare gäller dock inte redare eller ett partrederis huvudredare.

7 §

Den som vill bedriva i 6 § avsedd näring eller som vunnit tillstånd att utöva i 3 § nämnd

7 §

En fysisk person som har förvärvat tillstånd att idka näring som nämns i 3 § eller har för

Gällande lydelse

näringsyrke skall, innan rörelsen öppnas, i den kommun, där näringen kommer att utövas, härom göra skriftlig anmälan hos magistraten eller länsmannen.

8 §

Näringsanmälan skall åtföljas av utredning därom, att anmälaren uppfyller de i 6 § stadgade villkor, och bör tillika innehålla uppgift om anmälarens hemvist, det namn, varunder rörelsen är avsedd att bedrivas, det eller de näringsyrken den tillämnade rörelsen omfattar samt, ifall anmälan avser rörelse på landet, orten där densamma kommer att idkas. Göres anmälan av bolag, andelslag eller förening, varde även avskrift av dess stadgar därvid bifogad.

Får näring idkas endast på grund av särskilt tillstånd, skall utredning om tillståndets beviljande bifogas anmälan.

Om skyldighet att till införande i handelsregistret anmäla firma gäller vad därom är särskilt stadgat.

9 §

Näringsidkare, som inrättar avdelning eller filial å annan ort, än den, där hans huvudrörelse är belägen, anmäla härom hos vederbörande myndighet å den ort, dit avdelningen eller filialen förlagts, och uppgive tillika, vem som kommer att förestå denna rörelse, samt bilägge anmälan om var huvudrörelsen bedrives. Lag samma vare, där den, som icke är i Finland bosatt, härstädes inrättar avdelning eller filial av sin utom landet bedrivna näringsrörelse.

Skall näringsrörelse fortsättas eller förestås av annan än den, vilken anmälts såsom rörelsens innehävarare eller föreståndare, bör därom anmälan göras på sätt tidigare är sagt.

I de uti denna paragraf omförmälda fall är rörelsens föreståndare skyldig att å rörelsens vägnar svara i rättegång, som av rörelsen föranledes.

10 §

Den, som upphör med näringsyrkes utövande, bör hos den i 7 § omförmälda myndighet därom göra skriftlig anmälan.

Föreslagen lydelse

avsikt att idka näring som avses i 6 § samt utländsk sammanslutning och stiftelse skall innan verksamheten inleds göra grundanmälan enligt handelsregisterlagen. Anmälningsskyldigheten gäller dock inte redare eller ett partrederis huvudredare.

Om skyldighet att för anteckning i handelsregistret anmäla finsk sammanslutning och stiftelse som idkar näring stadgas särskilt.

(upphävs)

(upphävs)

(upphävs)

Gällande lydelse

11 §

Vederbörande myndighet åligger att inom en vecka efter det vederbörlig anmälan skett bevis därom utfärda.

Har anmälan inkommit till (kronofogde) på sätt i 2 mom. 7 § säges, skall beviset på begäran med posten tillhandahållas den, som anmälan gjort, därest anmälan åtföljts av stadgad lösen och avgift för bevisets översändande med posten under rekommendation.

25 §

Magistrater och länsman skola föra särskild förteckning över anmälningar och meddelande tillstånd till utövande av näringsyrke ävensom anmälningar om upphörande därmed samt förvara till dem i sådana ärenden ingivna betyg. Av förtecningen skola erforderliga avskrifter eller utdrag årligen inom januari månad tillsändas skattenämnderna.

27 §

Den, som utövar näring utan att därförintan

Föreslagen lydelse

(upphävs)

(upphävs)

27 §

Den som underlåter att utse en företrädare enligt 6 § 3 mom. eller att göra anmälan enligt nämnda lagrum eller som överskrider den näringsrätt om vilken stadgas i denna lag eller särskilt skall för näringsförbrytelse dömas till böter, om inte gärningen är ringa eller strängare straff stadgas i någon annan lag.

Denna lag träder i kraft vid tidpunkt varom bestäms genom förordning.

Den som idkar näring enligt gällande stadgander då denna lag träder i kraft får fortsätta sin näringsutövning utan hinder av vad som stadgas i 1 § 1 mom. 1 och 3 punkten i denna lag.

Säkerhet som ställts innan denna lag trätt i kraft och som avses i 1 mom. i den upphävda 2 § är utan hinder av denna lag i kraft så som stadgas i den upphävda 2 § till den del säkerheten hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2.

Lag**om ändring av handelsregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 3 § 1 mom. 2—4 punkten, 15 § 1 mom. 6 punkten, samt 17 och 31 §§ handelsregisterlagen av den 2 februari 1979 (129/79), av dessa lagrum 31 § sådan den lyder i lag av den 4 december 1981 (834/81), samt
fogas till lagen en ny 13 a § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Grundanmälan skall göras av:

-
- 2) sådan ideell förening och stiftelse som idkar näring och som enligt bokföringslagen (655/73) är skyldig att insända avskrifter av sitt bokslut till registermyndigheten;
  - 3) enskild näringsidkare, som har fast driftställe, såsom butik eller kontor, och minst två anställda arbetstagare, dock icke idkare av gårdsbruk eller fiske; samt
  - 4) utländsk näringsidkare, som grundar filialrörelse i Finland.

Föreslagen lydelse

3 §

Grundanmälan skall göras av:

-
- 2) en ideell förening och stiftelse som för idkande av näring har ett fast driftställe eller i sin tjänst minst en arbetstagare;
  - 3) en fysisk person som har förvärvat tillstånd att idka i 3 § lagen angående rättighet att idka näring nämnd näring eller som för idkande av näring har ett fast driftställe eller som i sin tjänst har någon annan än make eller omyndig efterkommande i rätt nedstigande led (enskild näringsidkare); dock inte den som idkar gårdsbruk eller fiske samt
  - 4) en utländsk sammanslutning och stiftelse som grundar en filial i Finland (utländsk näringsidkare).
-

13 a §

I grundanmälan om en utländsk näringsidkares filial skall nämnas

- 1) filialens postadress,
- 2) verksamhetens art,
- 3) den stat under vars lagstiftning den näringsidkare lyder som öppnar filialen samt näringsidkarens stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller huvudsakliga verksamhetsort och det register i vilket den näringsidkare som grundar filialen har antecknats i sitt hemland,
- 4) näringsidkarens firma och rättsliga form samt filialens firma, om den inte är densamma som näringsidkarens,
- 5) fullständigt namn och hemort för var och en som tecknar filialens firma samt hur firman tecknas samt
- 6) de personer som i egenskap i lag föreskrivet bolagsorgan eller i egenskap av ledamöter i ett sådant organ är behöriga att företräda näringsidkaren samt deras fullständiga namn, adress och hemort.

Gällande lydelse

15 §

Ansvariga för avgivande av registeranmälan är:

6) för filialrörelse som grundats av utländsk näringsidkare den som utsetts till ansvarig föreståndare.

17 §

Firma, uttryckt på olika språk, och bifirma ävensom prokura, som icke innehåller andra än i 3 § prokuralagen (130/79) tillåtna begränsningar eller villkor, kan anmälas för anteckning i handelsregistret i den ordning som stadgats antingen om grundanmälan eller om ändringsanmälan.

31 §

Närmare stadganden om utredning som skall fogas till anmälan, om kungörande av registrering, om registret och dess förande, om sändande av kopior av registret och därtill hörande handlingar till de lokala myndigheterna samt om utfärdande av registeutdrag och avskrifter ävensom övriga stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning. *Angående vad som skall nämnas i grundanmälan i fråga om utländsk näringsidkarens filialrörelse stadgas likaså genom förordning.*

Föreslagen lydelse

15 §

Ansvariga för avgivande av registeranmälan är:

6) för en utländsk näringsidkarens filial den person som valts att teckna dess firma eller valts till företrädare.

17 §

Firma uttrycket på olika språk och bifirma samt prokura som inte innehåller andra än i 3 § prokuralagen (130/79) tillåtna begränsningar eller villkor samt företrädare som avses i 6 § 3 mom. lagen angående rättighet att idka näring kan anmälas för anteckning i handelsregistret i den ordning som stadgas antingen för avgivande av grundanmälan eller för avgivande av ändringsanmälan.

När idkande av näring enligt vad som stadgas är beroende av tillstånd skall anmälan om beviljat tillstånd göras enligt 1 mom. innan verksamheten inleds.

31 §

Närmare stadganden om den utredning som skall fogas till anmälan, om kungörande av registrering, om registret och förandet av det, om sändande av kopior av registret och därtill hörande handlingar till de lokala myndigheterna samt om utfärdande av registeutdrag och kopior ävensom övriga stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

En näringsidkande fysisk person, ideell förening och stiftelse som enligt de stadganden som gäller när denna lag träder i kraft inte är skyldig att göra anmälan om sin näringsverksamhet skall inom två år från det denna lag trätt i kraft göra anmälan som avses i 3 § 2 och 3 mom. i denna lag.

3.

Lag**om ändring av 44 § beskattningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 44 § 2 mom. beskattningslagen av den 12 december 1958 (482/58), sådant detta lagrum lyder i lag av den 21 december 1979 (980/79), som följer:

Gällande lydelse

44 §

Magistraten och länsman skall före utgången av januari och juli tillstålla skattebyrån uppgifter om de anmälningar som under föregående halvår har gjorts om inledande av eller upphörande med näring.

Förelagen lydelse

44 §

Den registermyndighet som avses i handelsregisterlagen (129/79) skall före utgången av januari och juli utan avgift tillstålla skattebyrån uppgifter om de anmälningar som under föregående halvår har gjorts om inledande av eller upphörande med näring.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.

4.

Lag**om ändring av 85 § omsättningsskattelagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 85 § 2 mom. omsättningsskattelagen av den 22 mars 1991 (559/91) som följer:

Gällande lydelse

85 §

Magistraten och länsman skall före utgången av januari och juli utan avgift tillstålla länskatteverket förteckningar över de anmälningar som under föregående halvår har gjorts om att rörelser har grundats eller upphört.

Föreslagen lydelse

85 §

Den registermyndighet som avses i handelsregisterlagen (129/79) skall före utgången av januari och juli utan avgift tillstålla länskatteverket förteckningar över de anmälningar som under föregående halvår har gjorts om att rörelser har grundats eller upphört.

Denna lag träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning.